

Nr 267.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående eftergift i vissa fall från bestämmelserna i 19 § första stycket lagen om arbetarskydd; given Stockholms slott den 21 maj 1948.

Under åberopande av bilagda, i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående eftergift i vissa fall från bestämmelserna i 19 § första stycket lagen om arbetarskydd.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Förslag

till

Lag**angående eftergift i vissa fall från bestämmelserna i 19 §
första stycket lagen om arbetarskydd.**

Härigenom förordnas som följer.

Där så finnes påkallat till följd av rådande utomordentliga förhållanden på arbetsmarknaden, må Konungen beträffande visst företag eller viss rörelse meddela eftergift från bestämmelserna i 19 § första stycket¹ lagen den 29 juni 1912 (nr 206) om arbetarskydd utöver vad enligt samma lag är medgivet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1948 och gäller till och med den 30 juni 1949. Eftergift, som meddelats med stöd av lagen, må ej äga tillämpning längre än lagen äger giltighet.

¹ Senaste lydelse se SFS 1931:288, jfr 1931:290.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i stats-
rådet å Stockholms slott den 8 maj 1948.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och handelsdepartementen anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, fråga angående *lagstiftning om dispens från gällande förbud mot nattarbete av kvinnor* samt anför därvid följande.

Inom socialdepartementet har på förekommen anledning upprättats en den 22 april 1948 dagtecknad promemoria angående lagstiftning om dispens från gällande nattarbetsförbud för kvinnor. Över denna promemoria ha efter remiss yttranden avgivits av arbetsmarknadsstyrelsen, svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen i Sverige. Ärendet har därefter varit föremål för ytterligare övervägande inom socialdepartementet och jag anhaller nu att få redogöra för detsamma.

Gällande bestämmelser m. m.

1912 års arbetarskyddslag.

Enligt 19 § första stycket lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd skall kvinna, som användes till industriellt arbete, vilket bedrives i sådan omfattning, att å arbetsstället i regel användas minst tio arbetare, för nattvila åtnjuta oavbruten ledighet från arbetet under minst elva timmar varje dygn. I denna ledighet skall tiden mellan kl. 22 och kl. 5 ingå. Beträffande s. k. nödfallsarbete innehåller 19 § andra stycket en undantagsbestämmelse. I 20 och 21 §§ stadgas vissa ytterligare undantag. Sålunda får vid säsongarbete ävensom eljest då arbetet till följd av särskilda omständigheter måste forceras den föreskrivna ledigheten om elva timmar i följd inskränkas till tio timmar under högst 60 dagar om året. Vidare äger yrkesinspektionens chefsmyndighet (riksförsäkringsanstalten) att beträffande sådana verksamhetsgrenar, som avse förarbetande av varor vilka äro underkastade hastig försämring, medgiva undantag från nattarbetsförbudet i 19 § första stycket.

Kungörelserna den 9 juni 1911 (nr 48, s. 2) resp. den 16 oktober 1914 (nr 301) innehålla vissa undantag från nattarbetsförbudet beträffande arbete i frukt- och grönsakskonservfabriker samt arbete med beredning av skarp-sill, anjovis och sardiner.

Gällande bestämmelser angående kvinnors nattarbete överensstämma med 1906 års Bernkonvention i ämnet, vilken konvention ratificerats av Sverige år 1910.

Tidigare undantagslagstiftning.

Under det år 1914 utbrutna världskriget erhöll Kungl. Maj:t genom lag den 3 juni 1915 (nr 194) om eftergift vid krig eller krigsfara från vissa bestämmelser om arbetstid för minderåriga och kvinnor befogenhet att dispensera från lagstiftningen rörande kvinnors arbete nattetid. Denna undantagslag upphörde att gälla med utgången av februari 1919.

Även under det senast avslutade världskriget gällde en liknande undantagslagstiftning. Sålunda erhöll Kungl. Maj:t genom lagen den 8 december 1939 (nr 831) fullmakt att beträffande företag, som bedrev tillverkning eller beredning av förnödenheter för rikets försvar, meddela eftergift från arbetarskyddslagens bestämmelser om kvinnors nattarbete. Vid lagens tillkomst framhöll föredragande departementschefen, att 1906 års Bernkonvention icke kunde anses innefatta hinder mot att vidtaga en endast för exceptionella förhållanden avsedd reglering. Denna lag gällde till utgången av mars 1941. Redan dessförinnan hade en mera vidsträckt fullmaktslag tillkommit, nämligen lagen den 14 juni 1940 (nr 484) om undantag från gällande bestämmelser rörande arbetstidens reglering m. m. Genom denna lag erhöll Kungl. Maj:t befogenhet att vid krig eller krigsfara, vari riket befann sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden förordna att en eller flera av vissa uppräknade författningar, däribland arbetarskyddslagen, skulle helt eller delvis sättas ur tillämpning. Lagen gällde ursprungligen t. o. m. den 30 juni 1941. Efter att vid upprepade tillfällen ha erhållit förlängd giltighetstid upphörde lagen att gälla med utgången av juni 1946. Med stöd av lagen beviljades i ett stort antal fall dispens från arbetarskyddslagens bestämmelser om kvinnors nattarbete.

1938 års arbetarskyddskommittés förslag.

I arbetarskyddskommitténs betänkande med förslag till ny arbetarskyddslag (SOU 1946: 60) ha upptagits bestämmelser om kvinnors nattarbete, vilka i flera hänseenden avvika från vad som f. n. gäller. Sålunda har föreslagits att nattarbetsförbudet utsträckes att omfatta alla kvinnor, som användas till hantverks- och industriellt arbete, oberoende av antalet arbetstagare vid arbetsstället. Förslaget innebär emellertid även vissa uppmjukningar av gällande bestämmelser. Den nuvarande föreskriften att ledigheten skall omfatta minst elva timmar i följd saknar sålunda motsvarighet i förslaget. Den förbjudna perioden har föreslagits skola omfatta tiden mellan kl. 23 och kl. 5 i stället för tiden mellan kl. 22 och kl. 5. Förslaget innebär vidare en betydande utvidgning av möjligheten att erhålla dispens från nattarbetsförbudet, i det att dispensbestämmelsen icke begränsats till vissa slag av

verksamhet utan gjorts allmängiltig. Slutligen har föreslagits att nattarbetsförbudet slopas beträffande kvinna i överordnad ställning.

Det till lagrådet remitterade förslaget till ny arbetarskyddslag.

I det på grundval av arbetarskyddskommitténs betänkande upprättade förslag till ny arbetarskyddslag, vilket den 5 mars 1948 remitterats till lagrådet, har ingen annan saklig ändring i de nuvarande bestämmelserna om kvinnors nattarbete föreslagits än att nattarbetsförbudet utsträckts att omfatta samtliga arbetsställen inom industrien och hantverket.

Vid lagrådsremissen har jag såsom föredragande departementschef framhållit att om de av kommittén föreslagna uppmjukningarna skulle genomföras Bernkonventionen måste uppsägas. En dylik åtgärd syntes emellertid icke böra vidtagas utan att starka skäl talade därför. Vissa av de av kommittén föreslagna ändringarna strede jämväl mot den år 1934 reviderade konventionen angående kvinnors nattarbete. Frågan om ny revision av sistnämnda konvention, vilken icke ratificerats av Sverige, hade upptagits på dagordningen för det sammanträde med internationella arbetskonferensen, som skulle äga rum innevarande år. Ett huvudsyfte med den planerade revisionen vore att åstadkomma större smidighet beträffande den förbjudna perioden för att underlätta användningen av tvåskiftsarbete. Det slutliga ställningstagandet till de av kommittén föreslagna uppmjukningarna syntes böra anstå, tills revisionsfrågan avgjorts.

Departementspromemorian.

I den inledningsvis omnämnda departementspromemorian har anförts att frågan om en fortsatt förlängning av lagen den 14 juni 1940 om undantag från gällande bestämmelser rörande arbetstidens reglering m. m. berördes i proposition nr 259 till 1946 års riksdag. Föredraganden, statsrådet Mossberg, anförde därvid att antalet med stöd av lagen meddelade dispenser dåmera nedbragts och att endast 8 sådana gällde, i allmänhet avseende produktion av byggnadsmaterial inom järnindustrien. Anledning syntes honom icke föreligga att föreslå förlängning av lagstiftningen. Denna föredragandens ståndpunkt stode enligt promemorian väl i överensstämmelse med lagens karaktär av en av stormaktskrigets konsekvenser påkallad krisåtgärd. Emellertid hade situationen på arbetsmarknaden även efter kriget varit och vore alltjämt sådan, att frågan om en dispensmöjlighet beträffande nattarbetsförbudet för kvinnor finge sägas vara aktuell. I synnerhet inom järnindustrien föreläge ett betydande behov av arbetskraft. I vissa fall skulle detta behov kunna åtminstone delvis tillgodoses genom anställande av kvinnliga arbetstagare. Härvid lade emellertid arbetarskyddsstyrelsens bestämmelser om kvinnors nattarbete vissa hinder i vägen. En tillämpning av dessa regler försvårade användandet av

kvinnor i skiftarbete, enär skiftgången ofta icke kunde ordnas på tillfredsställande sätt, om nattarbetsförbudet skulle upprätthållas.

Med hänsyn till järnindustriens ställning som en nyckelindustri med utomordentlig betydelse för landets näringsliv i dess helhet har i promemorian föreslagits, att en provisorisk undantagslagstiftning, som lämnade Kungl. Maj:t möjlighet att efter prövning i varje särskilt fall dispensera från nattarbetsförbudet för kvinnor, borde genomföras. De skäl, som — på sätt i det föregående anförts — ansetts tala för att den under kriget genomförda undantagslagstiftningen icke strede mot Bernkonventionen, syntes äga giltighet även nu. Det kunde i detta sammanhang nämnas, att den bebådade revisionen av 1934 års konvention angående kvinnors nattarbete jämväl syftade till att i konventionen införa en möjlighet för vederbörande regering att beträffande särskilda företag medge undantag från nattarbetsförbudet, då till följd av särskilt allvarliga omständigheter landets intresse det påkallade.

Den ifrågasatta undantagslagstiftningen — som icke borde begränsas att avse järnindustrien, enär en liknande situation kunde föreligga eller befaras uppkomma för företag på andra verksamhetsområden — torde enligt promemorian böra givas formen av en provisorisk lag, av innehåll att, där till följd av rådande utomordentliga förhållanden så funnes oundgängligen påkallat, Konungen skulle äga meddela eftergift från bestämmelserna i 19 § lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd utöver vad enligt 20 och 21 §§ samma lag är medgivet. Lagen ansåges böra träda i kraft den 1 juli 1948 och äga giltighet till och med den 30 juni 1949. I ett övergångsstadgande syntes böra föreskrivas, att eftergift som meddelats med stöd av lagen, ej finge äga tillämpning längre än lagen ägde giltighet.

Yttrandena.

Det i promemorian framlagda förslaget har tillstyrkts av *arbetsmarknadsstyrelsens majoritet* (generaldirektören Lindeberg samt ledamöterna Brodén, Västberg, Adamsson och Saemund) och av *svenska arbetsgivareföreningen*. *Landsorganisationen* har förklarat sig för sin del icke kunna biträda en undantagslagstiftning, som medgäve treskiiftsarbete för kvinnor. Organisationen hade däremot icke något att erinra mot att nattarbetsförbudet dispensvägen inskränktes att avse tiden mellan kl. 23 och kl. 5. Inom arbetsmarknadsstyrelsen har en minoritet, bestående av ledamöterna *Falk* och *Norrman*, intagit samma ståndpunkt som landsorganisationen.

Av innehållet i yttrandena må här återgivas följande.

Arbetsmarknadsstyrelsen (majoriteten) har anført att den undantagslagstiftning, genom vilken eftergift från arbetarskyddslagens bestämmelser om kvinnors nattarbete under det senaste världskriget kunde beviljas av Kungl. Maj:t, visade sig fylla en betydelsefull uppgift, när det gällde att förse företag, som bedrevo tillverkning eller beredning av förnödenheter för rikets försörjning och försvar, med arbetskraft i erforderlig utsträckning. Denna

dispensmöjlighet, som sålunda skapats under av krig föranledda excepti-
nella förhållanden, avsågs icke behöva utnyttjas, sedan kriget upphört, eme-
dan man förväntade att arbetsmarknadsläget då skulle återgå till mera nor-
mala förhållanden med en jämnare fördelning av arbetskraften. Erfarenheten
hade emellertid visat, att det fortfarande rådde stora svårigheter att tillgodose
det aktuella behovet av arbetskraft. Särskilt med hänsyn till att vissa för
vår försörjning viktiga näringsområden hade speciella arbetskraftsproblem,
syntes det motiverat att genom undantagsbestämmelser möjliggöra ett ökat
ianspråktagande av den kvinnliga arbetskraften.

På grund härav har styrelsen tillstyrkt en provisorisk undantagslagstift-
ning som gäve Kungl. Maj:t möjlighet att efter prövning i varje särskilt fall
dispensera från nattarbetsförbudet för kvinnor.

Svenska arbetsgivareföreningen har inledningsvis anfört, att föreningen
ansåge att vid det slutliga ställningstagandet till arbetarskyddskommitténs
förslag i här förevarande avseende kommittéförslaget borde genomföras,
oavsett om Bernkonventionen därvid måste uppsägas. Riktigheten av ett
sådant ståndpunktstagande bestyrktes av att det nu ansetts erforderligt att
framlägga det i departementspromemorian upptagna förslaget. Föreningen
har vidare anfört följande.

Då något förslag till ny arbetarskyddslag icke kommer att föreläggas in-
nevarande års riksdag, måste behovet av en provisorisk lagstiftning av detta
innehåll nu bedömas oberoende av det slutliga ståndpunktstagandet till 1938
års arbetarskyddskommittés förslag i nu ifrågavarande hänseende. För
eningen finner behovet av den föreslagna lagstiftningen uppenbart. Arbets-
kraftsbristen är ju notorisk och skärpes av den omständigheten, att på sådana
orter, där kvinnlig arbetskraft finnes att tillgå, kvinnorna ofta icke kunna
sysselsättas i skiftarbete på grund av den stela utformningen av lagens natt-
arbetsförbud. Särskilt ha olägenheterna härav visat sig för järnbrukens del.
Inom denna industri finnas åtskilliga för kvinnorna lämpade lättare arbets-
uppgifter, för vilka de nu av nämnda skäl icke kunna anlitas. Föreningen
får därför tillstyrka en lagstiftning av innehåll, som i promemorian föreslagits.

Landsorganisationen har erinrat, att landsorganisationen i yttrande över
arbetarskyddskommitténs förslag till ny arbetarskyddslag förklarar, att kravet
på en begränsning av nattarbetsförbudet icke uppbures av de berörda, i
industriellt arbete sysselsatta kvinnorna själva och ej heller av deras fackliga
organisationer. På de av kommittén anförda skälen hade landsorganisationen
dock förklarat sig kunna godtaga, att bestämmelsen om elva timmars oavbruten
ledighet per dygn finge utgå ur lagen, oaktat detta medförde att
Bernkonventionen finge uppsägas. Däremot hade landsorganisationen mot-
satt sig förslaget att inskränka tiden för nattarbetsförbudet till tiden kl. 23—
kl. 5. Lika litet som beträffande minderåriga arbetstagare kunde nämligen
för de kvinnliga arbetstagarnas del — och mot dessas avstyrkande — utslags-
givande betydelse tillmätas det av kommittén anförda motivet för inskränk-
ningen, nämligen rastbehovet vid skiftarbete. Det hade funnits så mycket
mindre anledning att inskränka nattarbetsförbudet som kommittén föreslagit

betydligt vidgade dispensmöjligheter, en utvidgning som landsorganisationen, ehuru med viss tvekan, kunde acceptera.

Härefter har landsorganisationen anfört följande.

Med hänsyn till att landsorganisationen på sin tid ej motsatte sig 1940 års allmänna undantagslag och — ehuru med tvekan — ej heller den av arbetarskyddskommittén föreslagna utvidgningen av dispensmöjligheterna kunde det synas följdriktigt att organisationen nu tillstyrkte remitterade förslaget utan reservation. Emellertid kunna enligt landsorganisationens bedömande de förhållanden, som i nuläget skulle motivera en undantagsreglering, icke anses vara av den utomordentliga karaktär, som betingade den motsvarande regleringen under krigsåren utan i stort sett mera vara att jämföra med den situation som rådde vid tidpunkten för den sistnämnda lagstiftningens upphörande. De ändamål, som i den nu rådande situationen skulle tillgodoses genom här ifrågakarande dispensgivning, kunna knappast anses vara av samma angelägenhetsgrad som under krigsåren. Med hänsyn till det särskilt inom järnbruksindustrien allt fortfarande pressade arbetskraftsläget vill landsorganisationen likväl icke motsätta sig att en provisorisk undantagslagstiftning genomföres. Denna bör emellertid begränsas att avse för kvinnors användande i tvåskiftsarbete erforderlig dispens, alltså med inskränkning i sådana fall av nattarbetsförbudet till att avse tiden kl. 23—kl. 5. I den mån mera beaktansvärda olägenheter av det nuvarande förbudet gjort sig gällande torde de nämligen hänföra sig just till tvåskiftsarbete. I varje fall anser sig landsorganisationen icke kunna tillstyrka en dispensrätt, omfattande även treskiftsarbete, då — såsom nu synes bli fallet — dispenserna företrädesvis skulle avse arbete inom den tunga industrien.

Departementschefen.

Situationen på arbetsmarknaden har efter kriget utvecklats på ett annat sätt än man i allmänhet väntade. Trots full sysselsättning är produktionen otillräcklig och inom åtskilliga industrigrenar råder brist på arbetskraft. I synnerhet gäller detta vissa råvaruproducerande industrigrenar och särskilt järnindustrien. Jag vill här erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 19 mars 1948 bemyndigat mig att tillkalla särskilda sakkunniga för att inom socialdepartementet biträda med utredning rörande järnbruksindustriens arbetskraftsförsörjning. Dessa sakkunnigas uppdrag avser främst framläggandet av förslag till lämpliga åtgärder för att säkerställa rekryteringen av arbetskraft till järnindustrien.

Den i det föregående omnämnda departementspromemorian har tillkommit såsom ett led i strävandena att förbättra arbetskraftssituationen för järnindustriens del. Enligt vad jag erfarit torde möjlighet föreligga att omedelbart anlita kvinnlig arbetskraft för vissa arbetsuppgifter vid järnbruken. En förutsättning härför har emellertid angivits vara, att dispens från arbetarskyddslagets bestämmelser om förbud mot kvinnors användande till nattarbete kunde erhållas, så att den kvinnliga arbetskraften kunde utnyttjas i skiftarbete.

I de remissyttranden som avgivits över departementspromemorian har allmänt vitsordats, att i det nu rådande arbetskraftsläget en dispensrätt är motiverad för att möjliggöra att kvinnor användas till arbete i större utsträckning än arbetarskyddslagen medger. Arbetsmarknadsstyrelsens majoritet och svenska arbetsgivareföreningen ha på grund härav utan förbehåll tillstyrkt det i promemorian framlagda förslaget att genom en provisorisk undantagslagstiftning giva Kungl. Maj:ts möjlighet att medgiva dispens från nattarbetsförbudet för kvinnor. Däremot ha landsorganisationen och några skiljaktiga ledamöter av arbetsmarknadsstyrelsen velat begränsa dispensmöjligheten på sådant sätt, att dispens icke skulle få medgivas för arbete under tiden mellan kl. 23 och kl. 5. Såsom skäl härför har främst anförts, att dispensrätten borde begränsas att avse medgivande till kvinnors användande i tvåskiftsarbete, medan treskiftsarbete alltjämt borde vara helt förbjudet för kvinnor.

Därest den ifrågasatta dispensrätten begränsas på sätt landsorganisationen förordnat, torde det avsedda ändamålet med lagstiftningen icke komma att vinnas i samma utsträckning som därest dispens skulle kunna givas även i fråga om treskiftsarbete. Å andra sidan krävas uppenbarligen starka skäl för att medgiva att kvinnor användas till treskiftsarbete. Det må anmärkas att i det förslag till arbetarskyddslag, som remitterats till lagrådet, upptagits bestämmelser som syfta till att överhuvudtaget begränsa förekomsten av treskiftsarbete. Vad angår kvinnliga arbetstagares användande till sådant arbete kan ytterligare erinras att de olägenheter, som äro förknippade med treskiftsarbete, för de gifta kvinnornas del skärpas därav att kvinnorna på sin arbetslediga tid måste ägna sig åt hemmets och familjens skötsel. Vid övervägande av frågan har jag med hänsyn till det anförda ansett situationen för närvarande icke påkalla att dispens meddelas för treskiftsarbete av kvinnor.

Begränsas dispensrätten på detta sätt, torde den emellertid i övrigt böra göras så smidig som möjligt. Den av landsorganisationen föreslagna utformningen av bestämmelserna synes vara alltför snäv. Att märka är sålunda att det vid tvåskiftsarbete är vanligt att det senare lördagsskiftet förlägges till natten mellan fredag och lördag för att arbetarna skola få en längre sammanhängande veckoslutsledighet. Denna anordning med s. k. tätskift eller rundskift under veckans sista arbetsdygn torde på arbetarhåll i allmänhet anses såsom en förmån. Då i regel skiftväxling förekommer, innebär anordningen att för den enskilde arbetarens del nattskift infaller endast var fjortonde dag. Med hänsyn härtill och då nattskiftet kompenseras av den längre veckovilan, synes från arbetarskyddssynpunkt inga allvarliga invändningar kunna göras mot en dylik arbetstidsförläggning. Vid anmälan i statsrådet av förslaget till ny arbetarskyddslag har jag också uttalat mig för att dispens från den allmänna regeln om förbud mot nattarbete synes böra beviljas, om arbetstagarna finna en sådan skiftindelning som den här omnämnda vara för sig förmånlig.

Därest vid tvåskiftsarbete skiftgången är ordnad på sätt nu angivits skulle,

om i enlighet med landsorganisationens åsikt dispens icke skulle få medgivas för arbete under tiden mellan kl. 23 och kl. 5, kvinnor icke kunna användas till tvåskiftsarbete utan att skiftgången ändrades. Enär detta sannolikt i många fall skulle möta svårigheter, anser jag att möjlighet till dispens bör föreligga även i här avsedda fall. Jag vill ytterligare anmärka, att jag av enahanda skäl finner det rimligt att, om starka skäl kunna förebringas för att arbetstiden måste förläggas så att arbetet börjar tidigare än kl. 5 — exempelvis kl. 4 — eller slutar senare än kl. 23, möjlighet bör finnas att medge dispens för kvinnors användande till tvåskiftsarbete.

I enlighet med det anförda förordar jag att en provisorisk undantagslagstiftning tillskapas av i huvudsak det innehåll som angivits i departementspromemorian. Därvid förutsätter jag emellertid, att dispensgivningen icke kommer att av Kungl. Maj:t utnyttjas för att medgiva kvinnors användande till treskiftsarbete eller eljest till mera regelbundet nattarbete, utan huvudsakligen för att möjliggöra kvinnors användande till tvåskiftsarbete i enlighet med vad i det föregående anförts. Vidare bör vid dispensgivningen beaktas, i vad mån arbetsförhållandena genom omläggning av skiftgången eller eljest kunna utan större olägenheter ändras så, att de allmänna bestämmelserna om kvinnors nattarbete kunna efterlevas.

Beslutanderätten i de enskilda fallen torde med hänsyn till lagstiftningens karaktär böra förbehållas Kungl. Maj:t. I lagtexten torde fördenskull böra uttryckligen angivas, att dispensen skall avse visst företag eller rörelse. I huvudsaklig överensstämmelse med vad i promemorian föreslagits torde såsom förutsättning för dispens böra stadgas, att sådan finnes påkallad till följd av rådande utomordentliga förhållanden på arbetsmarknaden. I fråga om lagens giltighetstid och övergångsbestämmelse till lagen ansluter jag mig till vad i promemorian föreslagits.

I departementspromemorian har förutsatts att en undantagslagstiftning sådan som den av mig nu förordade icke kunde anses strida mot 1906 års Bernkonvention. Utöver vad i detta hänseende anförts i promemorian vill jag anmärka, att den av internationella arbetskonferensen år 1919 antagna och år 1934 reviderade konventionen angående kvinnors användande till arbete nattetid innehåller vissa bestämmelser om undantag från det i konventionerna stadgade nattarbetsförbudet, vilka bestämmelser i sak överensstämmer med motsvarande bestämmelser i Bernkonventionen. Nämda undantagsbestämmelser ha, enligt vad som upplysts i en av internationella arbetsbyrån utgiven publikation, i många länder tolkats så att de omfatta sådana särförhållanden som varit rådande under kriget och andra kritiska perioder såsom den nuvarande omställningsperioden. Bernkonventionen torde med hänsyn härtill icke kunna anses innebära hinder för den här ifrågasatta lagstiftningens genomförande.

Föredraganden hemställer att för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet lagrådets utlåtande måtte genom utdrag av protokollet inhämtas

över ett i enlighet med det anförda inom socialdepartementet upprättat förslag¹ till lag angående eftergift i vissa fall från bestämmelserna i 19 § första stycket lagen om arbetarskydd.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Lars Lemne.

¹ Detta förslag, vilket fränsett vissa redaktionella jämkningar är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här icke bifogats.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 19 maj 1948.

Närvarande:

justitieråden LAWSKI,
GYLLENSWÄRD,
NISSEN,
regeringsrådet KUYLENSTIERNA.

Enligt lagrådet den 19 maj 1948 tillhandakommet utdrag av protokoll över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 8 maj 1948, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående eftergift i vissa fall från bestämmelserna i 19 § första stycket lagen om arbetarskydd*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av chefen för rättsavdelningen i socialdepartementet revisionssekreteraren L. G. Ohlsson.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Bengt Larson.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 21 maj 1948.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och handelsdepartementen anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, lagrådets den 19 maj 1948 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 8 maj 1948 remitterade förslaget till *lag angående eftergift i vissa fall från bestämmelserna i 19 § första stycket lagen om arbetarskydd* samt hemställer, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan erinran, efter vissa redaktionella jämkningar måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Carl Olov Sommar.
